

public investment company on the regional level. It is established that the strategically important challenge facing agricultural enterprises is to support the interest of foreign investors to the domestic market for agricultural products. An essential element of the strategic policy of any agricultural enterprise focused on the future, must be a successful self-presentation to attract the attention of the public, including potential investors. To this end, proposed the creation of the club of efficient agricultural producers, which will promote growth of popularity among local investors and farms of club members.

Key words: *investment, innovative-investment development, investment process, investment instruments.*

УДК: 631.16:631.11

АНАЛІЗ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

**РАЙТЕР Н.І., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Постановка проблеми у загальному вигляді. Фінансове становище сільськогосподарських підприємств, їх фінансова стійкість, платоспроможність, ефективне функціонування, а отже і задоволення економічних вигод власників, значною мірою залежать від того, яким обсягом капіталу загалом вони розпоряджається, чи є оптимальною частка в ньому власного капіталу, а саме головне наскільки якісно капітал підприємства трансформується у основні та оборотні засоби виробництва. Власний капітал сільськогосподарських підприємств – це попередньо сформовані та акумульовані власником або власниками фінансові ресурси, які спрямовуються на формування майна підприємства (необоротних та оборотних активів), а також накопичені в результаті господарської діяльності фінансові ресурси, які у вигляді нерозподіленого прибутку авансуються в господарську діяльність.

Власний капітал підприємства є основним джерелом формування його майна. Наявність власного капіталу – це запорука діяльності будь-якого підприємства, оскільки без нього неможливо сформувати первинні виробничі фонди (основні засоби та виробничі запаси).

У зв'язку з тим, особливої актуальності набуває питання дослідження наявності та ефективності використання власного капіталу в сільськогосподарських підприємствах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні проблеми формування власного капіталу підприємств як основного чинника забезпечення їх фінансової стійкості підприємств розглядаються в працях провідних іноземних вчених, таких як Е. Альтман, В.Х. Бівер, Р. Лис, Р.С. Сайфулін та інші. Фундаментальні та прикладні питання аналізу власного капіталу та ефективності його використання вивчали у своїх працях провідні вітчизняні науковці, а саме І.О. Бланк [2], Ф.Ф. Бутинець [3], Г. А. Крамаренко [9], Т.Г. Камінська [8], В.В. Ковальов, А.В. Івченко [5], Я.П. Іщенко [6] та ін. В свою чергу питання формування та ефективності використання власного капіталу в сільськогосподарських підприємствах висвітлювали у свої дослідженнях В.В. Сопко, А.В. Джошар [4], А.М. Кадацька [7] та інші.

Проте, формування та ефективність використання власного капіталу сільськогосподарських підприємств як основи здійснення їх господарської діяльності вимагає більш глибокого і комплексного аналізу.

Формулювання цілей статті. Аналіз формування та ефективності використання власного капіталу зазвичай проводять на рівні окремих підприємств. Метою даного дослідження є проведення аналізу власного капіталу сільськогосподарських підприємств України, що дозволить виявити загальні тенденції та закономірності, щодо динаміки власного капіталу, його структури та ефективності використання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Що стосується сутності власного капіталу, то О.В. Ареф'єва та І.М. Мягких пропонують розглядати його як загальну вартість коштів суб'єкта господарювання, які на правах власності належать йому та використовуються для створення певної частини активів і гарантують інтереси його кредиторів [1, с. 166].

Бутинець Ф.Ф. під власним капіталом вбачав частину фінансових ресурсів, грошові кошти, вкладені в підприємницьку діяльність із метою отримання прибутку [3, с. 317]. З позицій фінансового аналізу власний капітал підприємства розглядається як його власні фінансові ресурси, які сформовані за рахунок первинного капіталу, наданого власником, інших внесків юридичних та фізичних осіб, резервів, накопичених підприємством та спрямовані на забезпечення потреби підприємства в основних та оборотних коштах [9, с. 337; 14, с. 263].

Зазначимо, що існує також бухгалтерський підхід до визначення власного капіталу, який знайшов своє відображення у Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», який визначає капітал як частину в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань [10].

Протягом 2012-2016 років обсяг власного капіталу сільськогосподарських підприємств України збільшився у 2,5 рази, а протягом 2016 року зріс на 93638,1 млн. грн. або 34,4 %

Власний капітал сільськогосподарських підприємств зростає пропорційно до нарощування площ їх землекористування. Як наслідок ми спостерігаємо відповідне зростання у 2,5 рази показника забезпеченості власним капіталом з розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь. Відмітимо, що темп зростання власного капіталу з розрахунку на одного працівника вказує на підвищення рівня інтенсифікації виробництва у підприємствах.

Таблиця 1

**Динаміка показників забезпеченості
власним капіталом сільськогосподарських
підприємств України, станом на кінець року**

<i>Показники</i>	<i>Роки</i>					<i>2016 р. у % до 2012 р.</i>
	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	
Власний капітал, млрд. грн.	146,2	154,8	162,1	272,4	366,0	250,3
в т. ч. з розрахунку на 1 га с.-г. угідь, тис. грн.	7,1	7,5	7,9	13,3	17,6	247,3
1 працівника, тис. грн.	229,4	251,0	287,8	513,5	671,1	292,6
1 грн. витрат виробництва, грн.	1,15	1,03	0,89	1,03	1,17	102,2

* Розраховано автором на основі [12, с.172]

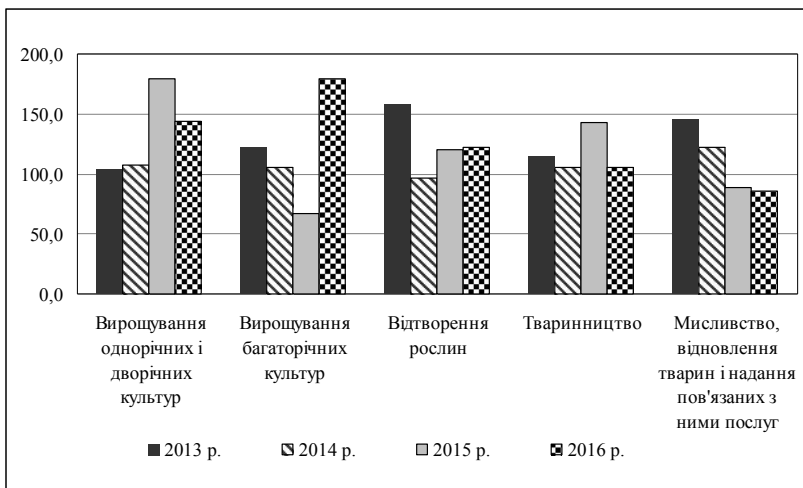
Натомість розмір власного капіталу сільськогосподарських підприємств з розрахунку на 1 грн. виробничих витрат протягом останніх п'яти років спочатку зменшився, однак в 2015-2016 роках зріс до рівня 2012 року та 2,2 % перевищив його. З однієї сторони така зміна аналізованого показника свідчить про те, що витрати сільськогосподарських підприємств зростають швидше ніж його власний капітал. З іншої сторони у деяких випадках зниження показників капіталомісткості в теперішньому часі є виправданими задля зростання ефективності діяльності підприємства в майбутньому.

Процес капіталізації сільськогосподарських підприємств суттєво відрізнявся в залежності від виду їх економічної діяльності. Протягом аналізованого періоду найбільші темпи зростання власного капіталу спостерігались в сільськогосподарських підприємств, які займались вирощуванням однорічних і дворічних культур. А саме, розмір власного капіталу цих підприємств зріс майже у 2,9 рази. Зазначимо також, що беручи до уваги специфіку ведення сільського господарства в Україні, основна питома вага власного капіталу сільськогосподарських підприємств припадає на підприємства, які вирощують однорічні та дворічні культури. Їх частка у загальному розмірі власного капіталу сільськогосподарських підприємств складає станом на кінець 2016 року 80,7 %.

Друге місце за загальними темпами капіталізації посідають підприємства, які займались відтворенням рослин, власний капітал яких зріс майже у 2,2 рази. При тому розмір власного капіталу таких підприємств складає лише 2,4 % загального обсягу власного капіталу всіх сільськогосподарських підприємств.

В сільськогосподарських підприємствах, які займаються тваринництвом обсяг власного капіталу у 2016 році порівняно з 2012 роком збільшився на 82,2%, а в підприємствах які вирощують багаторічні культури – на 54,9%. Тут відмітимо, що підприємства галузі тваринництва мають порівняно високу питому вагу в загальному обсязі власного капіталу – 17,0 %. А в підприємств із змішаним сільськогосподарським виробництвом взагалі загальний розмір власного капіталу є від'ємним через те, що непокритий збиток господарств перевищував розмір іншого авансованого капіталу.

Як показує рис. 1, збільшення власного капіталу сільськогосподарських підприємств протягом аналізованого періоду відбувалось не синхронно. Так, основне зростання власного капіталу сільськогосподарських підприємств, які займались вирощуванням однорічних та дворічних культур та тваринництвом відбулось у 2015 році, підприємств, які вирощували багаторічні культури – у 2016 році, а підприємств, які займались відтворенням рослин – у 2013 році.

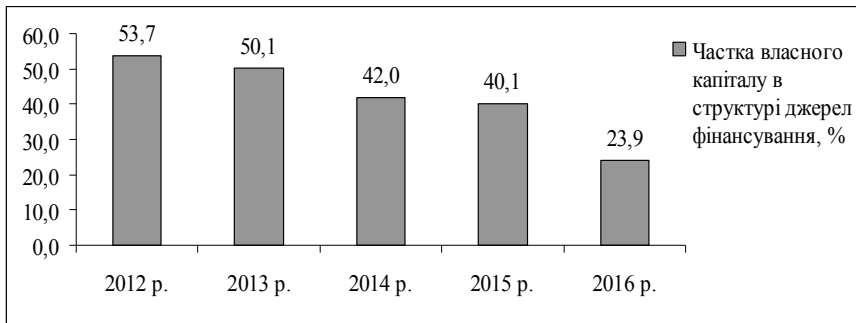
Рис. 1. Індеси зростання власного капіталу сільськогосподарських підприємств України за видами економічної діяльності, [12, с. 178]

Незважаючи на позитивне зростання розміру власного капіталу сільськогосподарських підприємств України, його частка у структурі джерел фінансування господарської діяльності протягом останніх років катастрофічно зменшилась, як наслідок знизились показники фінансової автономії та фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств (рис. 2).

При тому, зазначимо, що показник фінансової стійкості підприємств, які займаються тільки тваринництвом у 2016 році на 77,3% був вищим, порівняно з аналогічним показником підприємств, які займаються вирощуванням однорічних та дворічних культур.

Більшість сільськогосподарських підприємств функціонує на межі ймовірності банкрутства, а деякі вже є неплатоспроможними та фінансово залежними від кредиторів. Ситуація ще більше усугубляється надмірним зростанням поточних зобов'язань та забезпечень сільськогосподарських підприємств, частка яких у структурі балансу станом на кінець 2016 року становила 72,1 %.

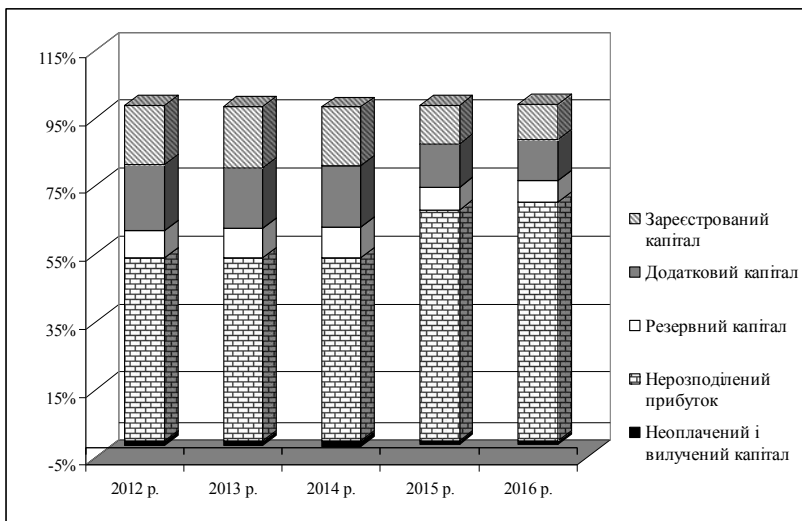
Власний капітал сільськогосподарських підприємств, як уже йшлося вище може набувати форми авансованого (інвестованого) капіталу та накопиченого (заробленого) капіталу.

Рис. 2. Частка власного капіталу у структурі джерел фінансування сільськогосподарських підприємств України, [12, с. 172]

З позиції концепції кругообігу капіталу – інвестований або авансований капітал це первинна форма капіталу, виражена переважно у грошовій формі, хоча власники можуть авансувати у виробництво певні майнові цінності (землю, транспортні засоби, трактори і автомобілі, будинки та споруди). Окрім інвестованого капіталу, в складі власного капіталу є накопичений капітал, тобто виражена у вигляді нерозподіленого прибутку додана вартість капіталу (К') одержана підприємством в результаті використання інвестованого капіталу. Основним джерелом приросту власного капіталу підприємства є прибуток, за рахунок якого підприємство може формувати резервний капітал або здійснювати дооцінку капіталу, решта прибутку капіталізується (реінвестується) у вигляді нерозподіленого прибутку.

В структурі власного капіталу сільськогосподарських підприємств України переважаючу частку займає нерозподілений прибуток. При тому як видно з рис.3., питома вага нерозподіленого прибутку станом на кінець 2016 року порівняно із кінцем 2012 року зросла на 16,5 відсоткових пунктів, а розмір даного джерела фінансування збільшився майже у 2,4 рази.

Рис. 3. Динаміка структури власного капіталу сільськогосподарських підприємств України, [12, с. 178]

Структура власного капіталу сільськогосподарських підприємств суттєво відрізняється залежно від виду їх економічної діяльності. Так, з таблиці 2 видно, що більше 70 % власного капіталу сільськогосподарських підприємств, які вирощують однорічні та дворічні культури, а також багаторічні культури, складає нерозподілений прибуток. В підприємствах діяльність яких пов'язана з тваринництвом, частка нерозподіленого прибутку у власному капіталі складала станом на кінець 2016 року 68,5 %, а в підприємствах які займаються відтворенням рослин – 54,5 %. При тому, зберігається загальна тенденція, що розмір власного капіталу формується здебільшого за рахунок нерозподіленого прибутку.

Аналізуючи структуру власного капіталу відмітимо, що у всіх підприємствах, крім тих що займаються вирощуванням багаторічних культур питома вага додатково вкладеного капіталу є більшою ніж питома вага зареєстрованого капіталу.

Питома вага резервного капіталу в загальному знаходиться в межах норми, тобто більша 5,0 %, крім сільськогосподарських підприємств, які вирощують багаторічні культури та займаються тваринництвом.

Таблиця 2

Структура власного капіталу сільськогосподарських підприємств України за видами економічної діяльності, станом на кінець 2016 року, (%)

	<i>Зарєстрований капітал</i>	<i>Додатковий капітал</i>	<i>Резервний капітал</i>	<i>Нерозподілений прибуток</i>	<i>Неоплачений і вилучений капітал</i>	<i>Власний капітал всього</i>
Сільське господарство, загалом	10,6	12,1	6,7	71,6	-1,0	100,0
Вирощування однорічних і дворічних культур	8,6	11,2	7,2	73,6	-0,5	100,0
Вирощування багаторічних культур	19,1	7,9	3,6	75,0	-5,6	100,0
Відтворення рослин	15,5	23,9	7,9	54,5	-1,8	100,0
Тваринництво	14,6	15,2	4,0	68,5	-2,2	100,0

* Розраховано автором на основі [12, с.178]

Здійснюючи аналіз власного капіталу сільськогосподарських підприємств, особливу увагу слід приділити ефективності його використання. Ефективність використання власного капіталу виражається перш за все динамікою коефіцієнтів рентабельності його та оборотності.

Таблиця 3

Динаміка показників ефективності використання власного капіталу сільськогосподарських підприємств України

<i>Показники</i>	<i>Роки</i>					<i>2016 р. до 2012 р.; ±</i>
	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,065	0,995	1,266	1,284	1,062	-0,003
Тривалість обороту власного капіталу, днів	338	362	284	280	339	+ 1
Рентабельність власного капіталу, %	18,0	9,5	13,0	37,0	24,3	+ 6,3
Період окупності власного капіталу, років	5,5	10,4	7,6	2,7	4,1	-1,4

* Розраховано автором на основі [12, с.178, с.181-187]

Як показують результати аналізу в таблиці 3, коефіцієнти ефективності використання власного капіталу не мають чіткої тенденції. Протягом останніх років як коефіцієнт оборотності власного капіталу, так і його рівень рентабельності спочатку зменшились у 2013 році, потім протягом двох років зростали, однак станом на кінець 2016 року знову знизились. При тому, коефіцієнт оборотності власного капіталу зменшився до базисного рівня, а темп падіння рівня рентабельності не був таким високим. Отже, рівень рентабельності власного капіталу, протягом 2012-2016 років загалом зріс на 6,3 відсоткових пунктів, що призвело до відповідного скорочення періоду окупності власного капіталу. Зменшення рентабельності власного капіталу сільськогосподарських підприємств, перш за все слід пов'язувати із зниженням обсягу одержаного ними чистого прибутку, хоча з іншої сторони швидке нарощування обсягу капіталовкладень також сповільнює період окупності капіталу, а ефект від цих капіталовкладень є відстроченим в середньому на 5-7 років.

Отже, протягом аналізованого періоду сільськогосподарські підприємства України характеризувались порівняно високими показниками ефективності використання власного капіталу. При тому, ці показники мають позитивну тенденцію до зростання, що свідчить про перспективне підвищення ефективності використання власного капіталу. Найефективніше власний капітал використовується в сільськогосподарських підприємствах, які займаються вирощуванням однорічних та дворічних культур, де рівень рентабельності власного капіталу становив у 2016 році 27,7 %.

Висновки. За результатами проведеного дослідження ми встановили, що загалом обсяг власного капіталу сільськогосподарських підприємств України протягом останніх п'яти років мав позитивну тенденцію до зростання. Нами зафіксовано збільшення показників забезпеченості власним капіталом з розрахунку на одиницю затрачених земельних та трудових ресурсів. За вкладом у загальний обсяг власного капіталу 80,7 % займають сільськогосподарські підприємства, які вирощують однорічні та дворічні культури. В цих підприємствах спостерігаються найвищий темп зростання вартості власного капіталу, найбільш оптимальна структура власного капіталу та найвищий показники рентабельності власного капіталу. Однак, фінансовий стан цих підприємств характеризується найнижчими показниками фінансової незалежності (автономії) та фінансової стійкості, оскільки тут зафіксована найнижча частка власного капіталу у структурі всіх джерел фінансування господарської діяльності.

Високий рівень рентабельності як власного капіталу зокрема так і усієї господарської діяльності сільськогосподарських підприємств, дозволяє більшими темпами здійснювати капіталізацію прибутку. Для фінансування господарської діяльності необхідно активно використовувати довгострокові кредити та позики, як порівняно не дороге джерело стійких пасивів. Окрім того, сільськогосподарським підприємствам слід більше уваги приділяти формуванню оптимальної структури капіталу, яке в свою чергу має здійснюватися не ситуативно, а базуватись на розроблену фінансову стратегію.

Література.

1. **Ареф'єва О.В., Мягких І.М., Росумака Т.Г.** Власний капітал підприємства та проблеми його формування. Інтелект XXI. 2016. № 6. С. 161-169
2. **Бланк І.А.** Управление формированием капитала. Київ: «Ника-Центр», 2000. 512 с.
3. **Бутинець Ф.Ф.** Бухгалтерський фінансовий облік : підручник; 8-е вид., доп. і перероб. Житомир : Рута, 2009. 912 с.
4. **Джощар А.В.** Теорія і практика управління власним капіталом (обліково-аналітичний аспект) : монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2016. 168 с.
5. **Івченко А.В., Удовик Н.А.** Власний капітал: джерела формування та функції. Молодий вчений. 2016. № 1(28), Ч. 1. С. 55-59.
6. **Іщенко Я.П., Галайда А.В.** Теоретичні основи формування власного капіталу підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 15., Ч. 1. С. 146-148.
7. **Кадацька А.М.** Власний капітал сільськогосподарських підприємств, як економічна категорія, його значення та структура. Вісник Сумського національного аграрного університету : науковий журнал. - Сер. «Фінанси і кредит». Суми : ВТД «Університетська книга». 2013. № 2. С. 95-106.
8. **Камінська Т.Г.** Економічна сутність та класифікаційні характеристики капіталу підприємств. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2011. №2(20). С.230-245.
9. **Крамаренко Г.О., Чорна О.Є.** Фінансовий аналіз : підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 392с.
10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» / затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
11. **Пласкова Н.С.** Стратегический и текущий экономический анализ : учебник. 2-е изд., перераб. и доп. Москва : Эксмо, 2010. 640 с.
12. Статистичний збірник «Діяльність суб'єктів господарювання» 2016 рік. Київ: Державна служба статистики України, 2017. 628 с.
13. **Хома І.Б., Андрушко Н. І., Слюсарчик К.М.** Фінансовий аналіз: навч. посібник. Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2009. 344 с.

References.

1. **Arefieva O.V., Miagkyh I.M., & Rosumaka T.G.** (2016) Vlasnyi kapital pidpriemstva ta problem yogo formuvannia [The equity capital of enterprise and problems of its formation]. *Intellect XXI – Intelligence XXI*, Vol. 6, pp. 161-169 [in Ukrainian].
2. **Blank I.O.** (2000) *Upravlieniie formirovaniem kapitala [Management of capital formation]*. Kyiv : Nika-Centre, p. 512 [in Russian].
3. **Butynec' F.F.** (2009) *Buhgalterskyi i finansovyi oblik [Financial accounting]*. Zhytomyr : Ruta, p. 912 [in Ukrainian].
4. **Joshar A.V.** (2016) *Teoria i praktuka upravlinni avlasnym kapitalom (oblikovo analitychnyi aspekt) [Theory and practice of owner capital management (accounting and analytical aspect)]*. Kyiv : NNTs IAE, p. 168 [in Ukrainian].
5. **Ivchenko L.V., & Udovyk N.L.** (2016). Vlasnyikapital : jerela formuvannia ta funkcii [Owner capital: sources of formation and functions]. *Molodyi vchenyi – Young scientist*, Vol. 1 (28), pp. 55-59 [in Ukrainian].
6. **Ishchenko Y.P., & Halaida L.V.** (2015) Teoretychni osnovy formuvannia vlasnogo kapitalu pidpriemstva [Theoretical foundations of the enterprise's equity formation]. *Naukovyi visnyk KhDU – Scientific Bulletin of Kherson state University*, Issue. 15. Vol. 1, pp. 146-148 [in Ukrainian].
7. **Kadats'ka A.M.** (2013) Vlasnyi kapital sil'skogospodars'kyh pidpriemstv yak ekonomichna kategoriia, yogo znachennia ta struktura [Own capital of agrarian enterprises as an economical category, its value and structure], *Visnyk SNAU (Finance and credit) – Bulletin of Sumy national agrarian University : scientific journal. Series «Finance and credit»*, Sumy : Universytets'ka knyha, Vol. 2, pp. 95-106 [in Ukrainian].
8. **Kamins'ka T.G.** (2011). Ekonomichna sutnist' ta klasyfikaciini kharesterystyky kapitalu pidpriemstv [Economic essence of enterprise capital and its classification characteristics]. *Problemy teorii ta metodologii buhgalters'kogo obliku, kontrolu i analizu – Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*, Vol. 2 (20), pp. 230-245 [in Ukrainian].
9. **Kramarenko H.O., & Chorna O.Y.** (2008). Finansovyi analiz [Financial analysis]. Kyiv : CNL, p. 392 [in Ukrainian].
10. Nacional'ne polozhennja (standart) buhgalters'kogo obliku № 1 «Zagal'ni vymogy do finansovoi' zvitnosti» / zatverdzhene nakazom Ministerstva finansiv Ukraïny vid 07.02.2013 r. № 73 [National Regulation (standard) of accounting 1 «General requirements for financial statements» Sht. by the order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 07.02.2013 Under No 73]. zakon2.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> [in Ukrainian]
11. **Plaskova N.S.** (2010). *Strategicheskii i tekushchii ekonomicheskii analiz [Strategic and current economic analysis]*. (2 d ed.). Moscow : Eksmo, p. 640 [in Russian].

12. *Statystychnyj zbirnyk «Dijal'nist' sub'ektiv gospodarjuvannja» 2016 rik.* Kyi'v: Derzhavna sluzhba statyky Ukrainy [Statistical publication «Activities of business entities» in 2016. Kyiv: State statistics service of Ukraine]. (2017). Kyiv : Derzhstat, p. 628 [in Ukrainian].

13. **Khoma I.B., Andrushko N.I., & Sliusaruk K.M.** (2009). *Finansovyj analiz* [Financial analysis]. Lviv : NU «Lvivska Politehnika», p. 344 [in Ukrainian].

Анотація.

Райтер Н.І. Аналіз власного капіталу сільськогосподарських підприємств.

У статті розглянуто власний капітал як важливий фактор здійснення господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Здійснено аналіз формування та ефективності використання власного капіталу сільськогосподарських підприємств України. Виявлено загальні тенденції та закономірності, щодо динаміки власного капіталу загалом та його окремих складових. Особливу увагу спрямовано на вивчення власного капіталу сільськогосподарських підприємств в розрізі окремих видів їх економічної діяльності. Проаналізовано рівень забезпеченості сільськогосподарських підприємств власним капіталом та ефективності його використання. Встановлено, що за вкладом у загальний обсяг власного капіталу 80,7% займають сільськогосподарські підприємства, які вирощують однорічні та дворічні культури. В цих підприємствах спостерігаються найвищий темп зростання вартості власного капіталу та найвищий показники рентабельності власного капіталу.

Ключові слова: капітал, власний капітал, сільськогосподарські підприємства, структура власного капіталу, аналіз власного капіталу, ефективність використання власного капіталу

Аннотация.

Райтер Н.И. Анализ собственного капитала сельскохозйственных предприятий.

В статье рассмотрено собственный капитал как важный фактор осуществления хозяйственной деятельности сельскохозйственных предприятий. Проведено анализ формирования и эффективности использования собственного капитала сельскохозйственных предприятий Украины. Выявлены общие тенденции и закономерности динамики собственного капитала в целом и его отдельных составляющих. Особое внимание направлено на изучение собственного капитала сельскохозйственных предприятий в разрезе отдельных видов их экономической деятельности. Проанализировано уровень обеспеченности сельскохозйственных предприятий собственным капиталом и эффективности его использования. Установлено, что по вкладу в общий объём собственного капитала 80,7% занимают сельскохозйственные предприятия выращивающие однолетние и двулетние культуры. В этих предприятиях наблюдаются высокий темп роста стоимости собственного капитала и высокий показатели рентабельности собственного капитала.

Ключевые слова: капитал, собственный капитал, сельскохозйственные предприятия, структура собственного капитала, анализ собственного капитала, эффективность использование собственного капитала.

Abstract.

Raiter N.I. Analysis of agricultural enterprises equity capital.

In the article, equity capital of agricultural enterprises is considered. The analysis of equity capital formation and efficiency of equity capital using in Ukrainian agricultural enterprises are carried out. The general tendencies and regularities of equity capital dynamics and its separate components are revealed. Particular attention is directed to researching of agricultural enterprises equity capital of various types of economic activity. The level of equity capital adequacy in agricultural enterprises and efficiency of its using have been analyzed. In the article we established that 80,7% of the total amount of agricultural enterprises equity capital are occupied by agricultural enterprises, which produce one-year crops and two-year crops. In these enterprises, the highest growth rate of equity capital and the highest level of profitability ratio of equity capital are observed.

Key words: *capital, equity capital, agricultural enterprises, structure of equity capital, equity capital analysis, efficiency of equity capital using.*

УДК 338.24

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ВЕНЧУРНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ ПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ

**РИЖИКОВА Н.І., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. Україна щоб не залишитися на узбіччі науково-технічного прогресу вимушена прийняти глобальний виклик, адекватно і професійно реагувати на тенденції світових ринків для забезпечення своїх національних інтересів, економічної безпеки і сталого розвитку. Особлива роль в цьому процесі належить формуванню та розвитку ринку венчурного інвестування агропромислових підприємств та об'єднань в Україні з метою рівноправної і незалежної інтеграції в світовий інноваційний простір. Венчурні фонди в Україні використовуються для оптимізації управління активами фінансово-промислових холдингів та зниження податкового навантаження, тоді як у світі венчурне інвестування (або інвестування ризикового капіталу) залишається одним із найважливіших джерел капіталу для компаній, швидкий ріст та розвиток яких постійно потребує додаткових зовнішніх інвестицій (як правило, це підприємства малого та середнього бізнесу). Венчурні